

TÖÖÕIGUSE LEHE KÜSIMUSTE JA KAASUSTE VASTUSED ÕPETAJA JAOKS (ÕPILASED 15-17 AASTAT)

1. Küsimus: Millised on töölepingu olulised tingimused?

Vastus: Töölepingu kirjalikus dokumendis peavad sisalduma vähemalt järgmised andmed:

1. tööandja ja töötaja nimi, isiku- või registrikood, elu- või asukoht;
2. töölepingu sõlmimise ja töötaja tööle asumise aeg;
3. tööülesannete kirjeldus;
4. ametinimetus, kui sellega kaasneb õiguslik tagajärg;
5. töö eest makstav tasu, milles on kokku lepitud (töötasu), sealhulgas majandustulemustelt ja tehingutelt makstav tasu, töötasu arvutamise viis, maksmise kord ning sissenõutavaks muutumise aeg (palgapäev), samuti tööandja makstavad ja kinnipeetavad maksud ja maksed, sealhulgas viide makse ja makseid saavate asutuste ja nende maksmisega kaasneva kaitse kohta;
6. tööandja pakutav koolitus ja muud hüved, kui nendes on kokku lepitud;
7. aeg, millal töötaja täidab kokkulepitud tööülesandeid (tööaeg);
8. töö tegemise koht;
9. põhipuhkuse kestus ja viide muule tööandja hüvitatavale puhkusele;
10. viide töölepingu ülesütlemise kirjalikku taasesitamist võimaldavale vormile ja põhjendamiskohustusele ning etteteatamistähtaegadele;
11. viide tööandja kehtestatud töökorralduse reeglitele;
12. viide kollektiivlepingule, kui töötaja suhtes kohaldatakse kollektiivlepingut;
13. viide ületunnitöö tegemise ja hüvitamise korrale;
14. katseaja kestus.

2. Küsimus: Milline seadus reguleerib töösuhteid?

Vastus: Töölepingu seadus

3. Küsimus: Millised on töötaja kohustused?

Vastus: Töötaja täidab eelkõige järgmisi kohustusi:

1. teeb kokkulepitud tööd ja täidab töö iseloomust tulenevaid kohustusi;
2. teeb tööd kokkulepitud mahus, kohas ja ajal;
3. täidab õigel ajal ja täpselt tööandja seaduslikke korraldusi;
4. osaleb oma tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks koolitusel;
5. hoidub tegudest, mis takistavad teistel töötajatel kohustusi täita või kahjustavad tema või teiste isikute elu, tervist või vara;
6. teeb tööülesannete täitmiseks koostööd teiste töötajatega;
7. teatab viivitamata tööandjale töötakistusest või selle tekkimise ohust ning võimaluse korral kõrvaldab erikorralduseta takistuse või selle tekkimise ohu;
8. tööandja soovil teavitab tööandjat kõigist töösuhtega seonduvatest olulistest asjaoludest, mille vastu tööandjal on õigustatud huvi;
9. hoidub tegudest, mis kahjustavad tööandja mainet või põhjustavad klientide või partnerite usaldamatust tööandja vastu;
10. teatab tööandjale esimesel võimalusel oma ajutisest töövõimetusel ja võimaluse korral selle eelduslikust kestusest.

4. Küsimus: Kas vanem peab andma nõusoleku 15-17 aastaste poolt töölepingu sõlmimiseks?

Vastus: Jah, peab.

5. Küsimus: Millised on tööandja kohustused?

Vastus: Tööandja on eelkõige kohustatud:

1. kindlustama töötaja kokkulepitud tööga ning andma selgeid ja õigeaegseid korraldusi;
2. maksuma töö eest töötasu kokkulepitud tingimustel ja ajal;
3. andma ettenähtud puhkust ja maksuma puhkusetasu;
4. tagama kokkulepitud töö- ja puhkeaja ning pidama tööaja arvestust;
5. tagama töötajale tööalaste teadmiste ja oskuste arendamiseks tööandja ettevõtte huvidest lähtuva koolituse ning kandma koolituskulud ja maksuma koolituse ajal keskmist töötasu;
6. tagama töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavad töötingimused;

7. tutvustama töötajale tema tööle võtmisel, samuti töötamise ajal tuleohutuse, tööohutuse ja tervishoiu nõudeid ning tööandja kehtestatud töökorralduse reegleid;
8. tutvustama töötajale tema töölevõtmisel, samuti töötamise ajal töötaja suhtes kohaldatavate kollektiivlepingute tingimusi;
9. teavitama tähtjalise töölepinguga töötajaid nende teadmiste ja oskuste vastavatest vabadest töökohtadest, kus töötamiseks on võimalik sõlmida tähtjatu tööleping;
10. teavitama täistööajaga töötajat osalise tööajaga töötamise võimalusest ning osalise tööajaga töötajat täistööajaga töötamise võimalusest, arvestades töötaja teadmisi ja oskusi;
11. austama töötaja privaatsust ja kontrollima töökohustuste täitmist viisil, mis ei riku töötaja põhiõigusi;
12. andma töötaja nõudmisel andmeid temale arvatud ja makstud või maksmisele kuuluva töötasu kohta ning muid töötajat või töösuhet iseloomustavaid teatisi;
13. mitte avaldama töötaja nõusolekuta või seadusest tuleneva aluseta andmeid töötajale arvatud, makstud või maksmisele kuuluva töötasu kohta.

6. Küsimus: Kas tööandjal on õigus nõuda proovipäevadel tasuta töö tegemist?

Vastus: Tööandjal ei ole õigust nõuda proovipäevadel tasuta töö tegemist.

7. Küsimus: Mis on töökeskkond ja mida töötajast noor peab sellest teadma?

Vastus: Töökeskkond on ümbrus, milles inimene töötab. Töökeskkond peab olema töötajale või teistele töökeskkonnas viibijale ohutu. Õigusaktides on tööandjatele pandud mitmeid kohustusi, kuidas tagada tervislik ja ohutu töökeskkond. Üks tööandja kohustus on korraldada töökeskkonna riskianalüüs ning teavitada töötajaid ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest ning tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest. Igale uuele töötajale peab tööandja korraldama juhendamise ja väljaõppe. Tööandja koostab juhendid ja määrab pädeva juhendaja, töötaja loeb või kuulab juhendamist tähelepanelikult ning väljaõppe käigus õpib korralikult uut tööd. Juhendamine ja väljaõppe on suunatud uue töötaja õpetamisele. Eesmärk on täidetud, kui noor oskab oma tööd teha ohutult. Kõikidest juhendamise, väljaõppe, isikukaitsevahendite sobivuse ja kasutamise probleemidest või arusaamatustest tuleb tööandjale teada anda, et probleemi oleks võimalik lahendada.

8. Küsimus: Kas alaealistel on lubatud töötada riigipühal?

Vastus: Jah, on lubatud.

9. Küsimus: Mis on erinevus brutotöötasu ja netotöötasu vahel?

Vastus: Brutotöötasu on töötaja palk koos tulumaksu ja mõnede teiste maksudega. Netotöötasu on see rahasumma, mis pärast maksude maha arvestamist töötajale välja makstakse.

10. Küsimus: Kuidas veenduda, et tööandja on usaldusväärne?

Vastus: Enne töölepingu sõlmimist on väga oluline veenduda, et tulevane tööandja (ettevõtte, firma) on usaldusväärne. See tähendab, et tööandja tegutseb seaduslikult, ei ole maksevõlgnevusi ning probleeme töötasu maksmisega, peab kinni kokkulepetest, hoolitseb töötajate arendamise ja koolitamise eest. Seega tuleb uurida tööandja tausta. Sotsiaalmeedia, internetifoorumid ja avalikud andmebaasid võimaldavad esialgse info kindlasti kätte saada. Täiendavalt saab uurida pereringis, tuttavatelt ja sõpradelt. Ettevõtte tausta on võimalik kontrollida näiteks e-äriregistrist (www.rik.ee/ et/e-ariregister) või krediidiinfost (www.krediidiinfo.ee).

11. Küsimus: Millal ei tohi tööandja lubada uuel töötajal asuda tööle?

Vastus: Tööandja ei tohi lubada tööle asuda töötajal, kellel puuduvad vajalikud erialateadmised ja oskused ning töötervishoiu- ja tööohutusosalased teadmised.

12. Küsimus: Mida tähendab töölepingu ülesütlemine?

Vastus: Töölepingu ülesütlemine tähendab töölepingu lõpetamist.

13. Küsimus: Kas tööandja saab ühepoolselt töölepingut muuta?

Vastus: Ei, töölepingut saab muuta ainult poolte kokkuleppel.

14. Küsimus: Milline on alaealise puhkuse pikkus?

Vastus: Alaealise töötaja iga-aastane puhkus on 35 kalendripäeva (alaealise põhipuhkus), kui töötaja ja tööandja ei ole leppinud kokku pikemas põhipuhkuses või kui seadus ei sätesta teisiti.

15. Küsimus: Mida peab töötaja tegema, kui temaga töö juhtus tööõnnetus?

Vastus: Kui töötajaga on toimunud tööõnnetus, peab ta sellest kohe teatama tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule. Neile tuleb teatada ka õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust ning tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest. Pöördudes arsti poole tööõnnetuse käigus tekkinud tervisekahjustusega, tuleb öelda, et vigastus saadi tööd tehes.

Kaasused vastustega:

1. Tööandja ei maksnud sulle õigel ajal töötasu. On möödunud 3 nädalat, tööandja iga päev lubab, kuid töötasu ei ole sinu pangakontole käesoleva ajani ikka laekunud. Mida sa ette võtad?

Vastus: Sel juhul tuleb kirjalikult pöörduda tööandja poole nõudega tasuda hilineunud töötasu. Kui tööandja ka sel juhul ei tasu töötasu, tuleb esitada avaldus töövaidluskomisjonile.

2. Tööd on palju ja tööandja palub sul teha ületunde ning töötada peale 22.00. Kas sa nõustud?

Vastus: Seoses sellega, et töölepingu seadus ei luba alaealisel töötajal ületunde teha ega ööajal töötada, ei tohi alaealine töötaja sellega nõustuda.

3. Tööandja sunnib sind töötama ohtlikul alal väljaõpet korraldamata ja ilma isikukaitsevahenditeta. Kuidas käitud?

Vastus: Töötaja ei tohi selle töö tegemisega nõustuda. Tööandja peab kõigepealt korraldama väljaõpet ning juhendamist, väljastada isikukaitsevahendid ning alles siis lubada töötajal asuda tööle.